

החי"ל במלחמת העולם השנייה

"To the Jewish infantry Brigade Group who fought in the front line with courage..."

(ציון לשבח מפי וינסטון צ'רצ'יל)

שתי ידיעות שהגיעוני, האחת בשנים הראשונות של המלחמה והשנייה לקראת סופה, יש בהן כדי ללמד רבות על חלקה של החי"ל (החטיבה היהודית הלוחמת) במאבק נגד גרמניה הנאצית במלחמת העולם השנייה.

הידיעה הראשונה, סיפרה על שיחה שהתנהלה בין יהודים יושבי מחנה ריכוז. באותה תקופה הועסקו עדיין היחידות היהודיות בתפקידי אבטחה. התעמולה הנאצית, שהגיעה גם אל המחנות, הציגה את ההתנדבות של יהודי ישראל כהתנדבות של אנשים המבקשים ללכת רק ל"שירותים" והבורחים משירות ביחידות לוחמות. הוצגנו ע"י הנאצים כאלמנט נחות, והיהודים ששמעו זאת, שאלו את עצמם האמנם ידיעה זו נכונה? היא הכאיבה לנו לא פחות מהכאב שהוסיפה ליושבי המחנות. כל תקופת השירות בצבא הבריטי עד הקמת החי"ל, מלאה מאבקים של מוסדות הישוב היהודי ושל המתנדבים עצמם להתנדב דווקא ליחידות לוחמות. כמעט ואין חייל שאין עמו סיפור על תשובה שלילית לפנייתו ולבקשתו. ממשלת בריטניה סגרה לפנינו את היחידות הלוחמות במשך זמן ממושך.

הידיעה השנייה, הגיעתנו קרוב לתום הקרבות באיטליה. רובנו היינו נתונים בפעילות מגוונת ביותר, באימוני קרב, תוך ציפיה שבכל זאת נישלח להילחם בגרמניה, בביקוש אחרי מחנות ריכוז והכוונת "יושביהם" לאיטליה, פיתוח חווה להדרכה חקלאית לפליטים, שערי עברית לפליטים, מוסדות לילדיהם ועוד. ידיעה שניה זו, שאליה אני מתכוון, היתה דבריו של קצין ס. ס. גוסס, שאמר: "נגד בעלות הברית אכן הפסדנו. אבל מה שנוגע לכם, היהודים, אתכם ניצחנו". רק כאשר נודע כל היקף השואה באירופה, נתבררה המשמעות ההרסנית הטמונה שבדבריו, לגבי עתידה של מדינת היהודים בארץ־ישראל.

קל אמנם להסתכל אחורה ולייחס לאירועים שקרו, ראייה מרחיקת־טווח לעתיד, אולם התפתחות הדברים כפי שארעו, קשרה יחד את שזאת יהדות אירופה, לחימתו של החי"ל על דגלו ובזהותו היהודית, עם מלחמת העצמאות וביסוסנו בארץ.

את הציון לשבח של וינסטון צ'רצ'יל, יש לקשר עם שתי הידיעות האלה, כרקע לחלקה של החי"ל בפעולות ישירות נגד הנאצים ותרומת מתנדבי הישוב לאחר מכן, להקמת מדינת ישראל.

החי"ל מסמלת לא רק את חיילי החטיבה היהודית הלוחמת, אלא את כל המתנדבים בני הישוב היהודי בא"י, ובני מרכזים יהודיים אחרים שקמו להילחם בגרמניה הנאצית. כיום, כשיש מדינה, יש דגל, ישנם צה"ל וחק השבות, בתנאים "נורמאליים", קשה להבין את מלוא ערכן של עלילות הישוב במלחמת העולם השנייה והגשמתן, מול הבעיות הרבות, מבפנים ומבחוץ, שבפניהם ניצב "בדרך למדינה".

החי"ל הורכבה ברובה מחיילים יהודיים שהתנדבו, אם מרצונם ואם לפי הוראת המוסדות היהודיים, לשרת בצבא הבריטי. ההרכב האנושי של המתנדבים, היווה חתך נאמן

ר"א חיים לסקוב

לישוב היהודי באותה עת. אולם המאפיין את רובם, הוא כמעט לכל אחד מהם, כפי שציין זאת בריגדיר בנימין, "יש סיבה מספקת לנהל מלחמה פרטית עם היטלר". יהודים לא רבים, הצטרפו אח"כ לחי"ל מיחידות אחרות בצבא הבריטי. הרכב החי"ל היה מראשיתו כדלהלן:

178 "	פלוגת תובלה	מפקדת החטיבה
140 "	פלוגה רפואית	פלוגת קשר חטיבתי
	יחידת דואר	גדוד פלשתינאי מס' 1
	יחידת ציוד וחימוש	2 " " "
	סדנא חטיבתית	3 " " "
		גדוד תותחנים שדה מס' 200
		פלוגת הנדסה 643 "

גדודי הרגלים, הרגימנט הפלשתינאי והתותחנים, נועדו בתחילה לתפקידי אבטחה בלבד, ולפי דרישת שלטונות המנדט בא"י, אסור היה לאמן את חייליהן בהפעלת מוקשים, בנשק מסייע גדודי ובשיתוף פעולה עם ארטילריה, טנקים ואוויריה, פן ינצלו זאת לאחר המלחמה במאבקם נגד ממשלת המנדט בפלשתינה. אכן, גם לפני הקמת הבריגדה, נמצאו דרכים להתגבר על מיגבלות רמת-האימונים וסוגי הנשק שהוטלו ע"י ממשלת המנדט. התורה הגיעה ונמסרה לחיילים באמצעות אלה שחזרו מקורסים שונים ועל ידי אנשים משלנו ששלטו היטב בשפה האנגלית ושהתחברו אל קצינים בריטיים ולמדו מנסיונם. מצאנו חימוש ונשק בשלל האויב ובמרכזי ניצולת, שיקמנו והחילונו להתאמן בהם. כאשר אלו נלמדו, עד תומם, ולא היה יותר מה לעשות, הפכנו במשך שבוע ימים, יום לילה ולילה ליום. נהגנו ביום כאילו היה לילה, ונהגנו בלילה כאילו היה יום, וכך יכולנו לחזור שנית על הנלמד ושימושו בחשיכה, ואף לתקן ליקויים רבים. את שיתוף הפעולה עם ארטילריה אווירית וטנקים, למדנו בקורסים במקומות שונים, ועם כניסתנו לקרב. פרט לפלוגת התובלה, הוסבו יתר היחידות מתקנן לתקני מלחמה.

בשל ליקויים פוליטיים, הוקמה החי"ל רק ב-1944, מאוחר למדי בשלבי מלחמת העולם השנייה. מאחר שהוקמה רק חטיבה יהודית לוחמת אחת, הרי משקלה הצבאי על כפות מאזני המלחמה נגד גרמניה הנאצית וגרורותיה, היה קטן, אולם משקלה המוסרי, האנושי, היהודי היה רב ואין ספק כי הצדיק את השימוש בכינוי The Palestinian Forces כפי שהיה שגור כלפינו אצל בעלות הברית והארצות הכבושות.

שלא כמו בעמים אחרים, היתה למלחמתנו תעודה נוספת לאחר מיגור האויב, כפי שיובהר מן המטרות שהציבו לנו המוסדות הלאומיים היהודיים כשהתגייסנו והן:

- (א) להילחם באויב הנאצי כאדם.
- (ב) להילחם באויב הנאצי כיהודי.
- (ג) להקים מגע עם יהדות אירופה.
- (ד) להקים גרעין לצבא עברי.

במאבק על עמידה במבחן המטרות הללו והגשמתן, יש לראות את התשובה לשאלה "מה חלקם של מתנדבי היישוב במלחמת העולם השנייה?" כל ארבע המשימות הנ"ל הוגשמו ע"י החי"ל, ולכן מסמלת היא את כל מתנדבי הישוב למלחמה בנאצים, והשאלה אינה אם היה במטרות אלה חזון או ריאליזם. השאלה היא, אם ביצענו את המטרות ואם

הח"ל במלחה"ע השנייה

השגנו אותן. במועד שנוסחו ונקבעו היו אולי רק בגדר תקווה וקיומן היה תלוי בגורמים חזקים הרבה יותר מהרצון שכל מתנדב מ־30,000 המתנדבים, הביא עמו בתרמיל הצד שלו. אילו ניחנו מתנדבים אלה, בכושר כתיבה תוך מעשה, היה מתגלה כי אלו היו נקודות הכובד בספר הזכרונות של כל מתנדב.

אם ימצא מי שיעיין בתיקיית מפקדת המזרח התיכון, ימצא בהן חומר המעיד על ריכוז בלתי רגיל של בקשות חיילים ארצישראליים לעבור ליחידה לוחמת. כך היה זה עד היום הגדול, הוא ה־28 בספטמבר 1944, יום הצהרת צ'רצ'יל בבית הנבחרים הבריטי. וכה היו דבריו:

„הארמיה הבריטית באיטליה, תכלול מעתה גם יחידות ארץ־ישראליות. ברצוני להזכיר כאן את ההכרזה שחברי הבית קראוה אל נכון, ושאני סבור שתקבל בהערכה וברצון, שהמשלה החליטה למלא את בקשת הסוכנות היהודית לארץ־ישראל ולהקים בריגדה יהודית עצמאית שתשתתף באופן פעיל בקרבות. ישנו מספר רב של יהודים, המשרתים בתוך צבאנו ובצבא האמריקאי בכל השירותים השונים. אבל נראה לי כדבר נכון באמת, שיחידה מיוחדת של אותו עם שסבל עינויים שאין לתארם, מידי הנאצים, תהיה מיוצגת כחטיבה נפרדת בתוך הכוחות שנתקבצו לשם מיגורם הסופי של הנאצים (תשואות). אין לי כל ספק שחטיבה זו, לא רק שתיקח חלק פעיל בקרב אלא גם תשתתף בכיבוש גרמניה, שיבוא אחריו (תשואות).”

לצערנו, לא זכינו להשתתף בכיבוש גרמניה, ואף לא להיות צבא כיבוש בה. עם הכרזתו זו של וינסטון צ'רצ'יל, נסתיימה תקופת ההבטחה והניוון. את פעילות הרכש, העלאת יהודי המקום לארץ, הקניית מקצוע ועברית, העברנו במדבר המערבי ליחידות תובלה שנשארו שם. רוב יחידות החטיבה רוכזו עתה בבורג־אל־ערב, במדבר המערבי של מצרים. שם התארגנו וצויידנו לפי תקן המלחמה. בשיירת אניות הועברנו לאיטליה ודרך טורונטו, עברנו לאיזור אימונים בסביבת פיוצ'ה.

כאן עברה על הח"ל תקופת אימונים מורכבת ביותר, ראשיתה בהסגלות למבנה ולציוד החדשים, חזרה על אימון הפרט והיחידה, אימון לקרב לפי כללים ישומים לכל גיזרת קרבות, ואימון וחיסון לקראת הקרב והאקלים המיוחדים לזירה האיטלקית והאויב הנאצי שבה.

צוותים מיוחדים נשלחו לתקופת „התאקלמות” ליחידות דומות של צבאות בעלות־הברית אשר בקו החזית. הכוח חוסן ללחימה. בפעם הראשונה למדנו וסיגלנו לעצמנו משמעת מבצעית, מנהלתית וטכנית הדרושות לצרכי הלחימה ולדרישות שדה הקרב. למדנו את השימוש בכוח כדי להשיג הכרעה. למדנו כיצד להתקיים בתנאי שדה, ללא אבדן כושר וכווננות, ספגנו דע של קרב מכל הבא ליד. למדנו לבסס פעולותינו על שימוש באש, ניצול המנוע ועל כושרו הקרבי של הלוחם. מגבלות שלטונות המנדט ומשרד המור־שבות הבריטי שרדפנו כל השנים, נעלמו עתה.

עם זה, לא הופסקה גם בימים אלה פעילות העליה והסובב אותה, כגון: איסוף ידיעות על מחנות הריכוז, סיורים והקמת מגע עם יהודים שנותרו, העברת כמות מזון משלנו לפליטים וכדומה. אולם המאמץ העיקרי היה להתכונן ללחימה. וזכור לכל שהיו שם השיר: „אין דבר חביבי, כל זה לא לנצח, עוד יגבר הרצח עם הנצחון”, שלרובנו משמעותו היתה ברורה, והנה ביום בהיר אחד, קרה הדבר: הח"ל זו צפונה.

הח"ל נכנסה ללחימה ל"קרב האחרון" במערכה לכיבוש איטליה וברשימות מצוין הדבר ע"י משפט קצר, המתאר את סדר הכוחות של הקורפוס העשירי (שהיווה חלק מהמחנה השמיני של בנות הברית) הכולל את The newly arrived Jewish Brigade Group ב־6 במרס 1945, נכנסה הבריגדה לגיזרת אלפוסונה, לאורך דרך 16, כשמימינה החטיבה קרמונה האיטלקית. הפעילות בגיזרה זו, כללה מלחמת מוקשים ומיתקפות בסיוע טנקים וארטילריה. עיקר תפארתנו היו הנשק המסייע שלנו ומעללי החבלנים. כאן עברה עלינו הקוֹת־דם ראשונה, וכאן שבינו את השבויים הראשונים. על התקפות בחורינו אמר אחד מהתותחנים שסייע לנו: „מאז אל-עלמיין, זו הפעם הראשונה שראיתי התקפה על פני שדה מוקשים, כשהתוקפים שרים בדרכם...”

נלמד כאן נסיון רב, לא רק כיצד לפעול תחת הפגזות בשדות מוקשים, כאילו הם דברים של לא כלום, אלא גם כיצד להחליף כוח מבלי לפגוע בכוננות. כמו כן למדנו שיתוף פעולה עם ארטילריה וטנקים, כיצד לתקוף מול התנגדות וכיצד לשבור התקפת אויב ע"י מקלעים בינוניים היורים על ראשי אנשינו, כשהם בשוחות ובלילה.

לאחר מכן, הועברה הבריגדה, והפעם עם גדוד ארטילריית־השדה שלה, לגיזרת ברזיגלה, על הסאניו, משמאל לדרך 9 בכיוון לאימולה, מול דיביזיית הצנחנים הרביעית. לאחר פעילות פיטרול ענפה ושליטה על שטח ההפקר, כשמשמאלנו החטיבה פריולי האיטלקית, בא היום הגדול, שנטלנו חלק בו. אם כי המאמץ העיקרי הוטל על גייסות אחרים, גם אנו את חלקנו עשינו. על הקורפוס החמישי והקורפוס הפולני, היה לצלוח את הנהר סאניו, לתקוף ולהקים ראש גשר מעבר לסנטרו. משם צריך היה הקורפוס החמישי להתקדם צפונה לעבר באסטיה וארגנטה, עם אפשרות שהדיביזיה הניו־זילנדית השניה תכוון מערבה, לעבר בורדיו, כדי למלא את רצונו של גנרל מרק קלרק, שהתקפת המחנה החמישי על בולוניה, תקבל סיוע מתאים ממזרח. על הקורפוס הפולני, היה להתקדם על שני צירים למדיצינה מצד ימין ובכיוון לבורדיו, ואל קסטל סאן־פייטרו, לאורך דרך 9.

על הקורפוס העשירי, שהח"ל היה חלק ממנו, הוטל לסייע בתנועות ראשוניות, להטעות את האויב באשר למאמץ ההתקפה העיקרי, ואח"כ לנוע על דרך 9.

ב־9 באפריל, ביום בהיר ויפה, נערכה הפצצה ע"י מפציצים כבדים בחזית הקורפוס הפולני והקורפוס החמישי, והצליחה ביותר. שעה וחצי לאחר שנגמרה, עוד נישא ענן אבק צהוב מעל למטרות שהופצצו. לאחר זאת, באה הפגזה ארטילרית והבזקות של מטוסי קרב. האבק הלך ורב, ותגובות האויב היו חלשות. ההתקפה החלה מול התנגדות קלה אולם יעילה, אך כוחות האויב נשברו והחלו לסגת. על חלקנו בלחימה, כולל פטרול הקרב בפיקודו של סגן מ. זרדינסקי (אלוף מ. זורע), שהגיע עד אימולה ומצאה נעזבת ועל איכות לחימתנו, זכינו לציון לשבח מפיו של ו. צ'רצ'יל, שהוא בראש הדברים.

מ־14 באפריל 1945 נפסק המגע של הח"ל עם האויב. החזית הצטמצמה. חלקנו הכמותי בהכרעת צבאות גרמניה הנאצית באיטליה, היה כמובן רק כחלקה של חטיבה רגלית מוגברת אחת, בהשוואה לסדר כוחות שהיה מורכב מארמיה אמריקאית וארמיה בריטית שכללו דביזיות אמריקאיות, אנגליות, קנדיות, ניוזילנדיות, צרפתיות, פולניות, ברזיליניות, דרום־אפריקאיות, הודיות ואחת יהודית. המיוחד בכך היה בזאת שהיא היתה העוצבה היהודית היחידה שנלחמה תחת דגלה, על מטרות משלה, נוספות לאלו שהו לעמים אחרים.

החי"ל במלחה"ע השניה

רק אחרי הקרבות, התבהר מהו הבסיס הרחב והעמוק שנדרש לגיבוש כוח יהודי, אירגון צבא, דרכי לחימה, ערכים של כוח וכיצד יש לאמן כוח כדי להגביר את האפקטיביות שלו וכיצד להשתמש אח"כ בכוח האפקטיבי להשגת עליונות בשדה הקרב, למרות הפרעות אקלים ולמרות התנגדות האויב, שהיה בין הצבאות המעולים מבחינת לחימה באירופה. לטבילת האש הגענו בהדרגה, ותוך דאגת מפקדת בנות הברית באיטליה, שהחטיבה היחידה שלחמה תחת דגל יהודי, לא תישחק, החל מאימון אינטנסיבי ללא אש, דרך תרגילי אש חיה, שליחת קצינים וסמלים לקורסים ולתקופת טירונות ביחידות המקיימות מגע עם האויב בגיזרה דומה לשלנו, וגומר בהכנסתנו לקרב. בשתי הגיזרות אלפונסינה וקופיאנה, נכנסנו להתקפות מקומיות, בסיוע קל ובסיוע כבד, הכל לפי המצב, ועמדנו יפה. נכנסנו לקרב מחוסנים וזכינו. שם למדנו לשתף פעולה עם כל סוגי הסיוע (פרט לסיוע ימי). למדנו מהו כוח יבשתי המבוסס על רגלים, על שריון, ועל שניהם, וכי בסופו של דבר, כוח זה, הוא שקובע הצלחה או כשלון בלחימה. שם למדנו הלכה למעשה, שכדי לנצח צריך להתקדם, וכי העמידה, שבמחלת היתה העיקר, הינה רק מעבר מתנועה לתנועה. כך ביצענו את החלק הראשון של המשימה הרביעית, מאלו שהוטלו עלינו, להקים גרעין לצבא עברי, והצלחנו במילוייה.

איש החי"ל נלחם באויב הנאצי, כאדם וכיהודי. חטיבת רגלים מוגברת, רק היא ייצגה את המאמץ של היהודים שהתגייסו בעולם כולו למלחמה בהיטלר, והיתה מוקד ליהודים בעולם שידעו עליה. הבריגדה היתה גם כור ההיתוך לצבאה של מדינת ישראל, שהוקם בעיקרו על שכמי מפקדים שקיבלו את הכשרתם הראשונית ב"הגנה", ולאחר שיחרורם מן הצבא הבריטי, שבו ונתנו מנסיונם ומן הידע שלהם ל"הגנה", ולאחר מכן לצה"ל.

עם תום הקרבות באיטליה, עוד נמשכו הקרבות בצפון-מערב אירופה ונמשכו אימוני החי"ל בצפון איטליה. בד בבד עם זאת, ככל שגדל איזור הכיבוש של בעלי הברית, התרחבו פעולות העליה וההכשרה, רשמית ובמחשת, במדים ובלא מדים, הוקם קשר עם שארית יהדות אירופה ופותחה פעילות ענפה תוך הקרבה ושליחות של רבים.

אנשינו, שפעלו כסיירים, כמורי-דרך, כנהגים וכמפקדי שיירות, חדרו אפילו אל מעבר לשטחי הכיבוש של בעלות הברית. הם הקימו מחנות מעבר, מצבורי מזון, ופתחו צירי תנועה גלויים ונסתרים, שהוליכו את העוברים בהם אל חופי הים התיכון. תקופות השהייה נוצלו להכשרה חקלאית וללימוד עברית. ללא סיסמה וללא צו, התחלנו בקיבוץ גלויות. היתה זאת פעילות מיוחדת במינה, שדרשה כוחות נפשיים בלתי רגילים, והיא רוויה באירועים הנוגעים ללב, שרק אלה שעסקו בדבר, ידעו לתארם. יתכן כי כוחות נסתרים אלה נמצאו בנו רק מכיוון שראינו בעינינו את מחנות ההשמדה ואת החיים ביערות.

לאחר תום הלחימה, באה תקופת השיגרה, ועמה, ירידת המתח אצל הגייסות השונים, שהחזיקו באירופה כפי שהדבר קורה בכל צבא כיבוש. ואילו אצלנו, המתח נשאר, אם כי בשינוי תוכן, כי נמשך המגע עם שרידי יהדות אירופה, גילויים ועידודם להתחיל במסעות נוספים שמטרתם הסופית היא ארץ-ישראל.

על רקע המתוחות שנתעוררה בין בעלות הברית ליוגוסלביה, הוטלו על הבריגדה משימות בטחון בצפון איטליה, לשמור על השלום בתנאים מתוחים אלה ולמנוע שפיכות דמים בין קבוצות הפארטיזנים שנשארו באיזור. משם הועברו יחידותיה לצפון אירופה.

שם הוטל עלינו פיקוד על יחידות גרמניות שנכנעו ונצטוו לפנות מוקשים בהולנד, שמירת שבויים ומיתקני צבא.

החל מ-15 ביוני 1946 החלו בפירוק הבריגדה.

באנו לצבא הבריטי ממחלת, סיימנו שירותנו באירופה כשחלק מן המשימות שביצענו, בוצע במחלת, וחזרו למחלת. יסוד הקושי בחיינו, מקורו היה בשוני המהותי שבין כוח מחלת, משימותיו ודרכי השגתו, לבין כוח סדיר, משימותיו ודרכי השגתו. המתנדבים לצבא הבריטי, עמדו מול קושי זה והתגברו עליו פעמיים. ראשית, בתקופת שירותם בצבא הבריטי במשך מלחמת העולם השנייה, בעת פגישותיהם עם חברי „הגנה“ שלא נצטוו להתגייס או שלא הרשו להם להתגייס, ושוב, בדרכם בחזרה, בעוברים שוב דרך שורות ה„הגנה“ לצה"ל. בסופו של דבר, הפך נסיונם לנחלת צה"ל כולו.

כאשר התגייסנו וכאשר השתחררנו, ידענו כי עינם ואוזנם של גופי הבילוש, הן של השלטונות הצבאיים והן של ממשלת המנדט, פקוחה עלינו. ממשלת המנדט היו לה נימוקים לחשוד בנו. כן הצטערו ודאי על כי הבאנו עמנו ידע עצום על צבא סדיר, וחששו כי בדרכנו חזרה, נעביר עמנו נשק ועולים במדי צבא.

לא תמיד עמד לנשאים בארץ, כושר השיקול לגבי תפקידנו בשרתנו בצבא הבריטי, שלולא כן, לא יכלו לשאול את השאלה הרטורית: „מי ביקש מכם ללכת להילחם עם הבריטים?...“

השוני הבסיסי בין כוח מחלת וכווח סדיר, היה עמוק ורחב, למרות שהכל השתמשו באותה שפה ובאותם מונחים. השוני שצמח מן הנסיון, מצא ביטוי בשוני מנטאלי. אולם הצורך לעמוד במבחן המכריע, סייע להקנות נסיון זה ולהטמיעו במהירות, תוך מלחמת הקוממיות. קווי השוני היו רבים, וחשוב לעמוד עליהם, כדי להבין את מלוא היקפה של העלילה.

משימות ה„הגנה“ בשלבים השונים של מלחמת תש"ח, מצאו ביטויים בהגנה על ישובים עבריים מבודדים או מעורבים, והבטחת דרכי התעבורה ביניהם. חופש הפעולה של כוחותינו אז, היה תלוי בראש וראשונה, בסודיות וביכולת ההערמה על השלטונות. דרכי הפעולה היו הישענות על הישוב כבסיס לנשק ולמסתר. לפעולה יצאו לאחר ש„אספו ידיעות“. הפעולה היתה בצורת חילופי יריות, או מארב או פשיטה. היא נמשכה מספר שעות בלילה, ואם הצליחה היתה זוכה לחוות דעת אנשי השלטון, שאנשינו כביכול שעות בלילה, ואם הצליחה היתה זוכה לחוות דעת אנשי השלטון, שאנשינו כביכול נשק אישי קל ורמת הכושר שמהווה ביטוי לפעילות בשטח ההפקר, היתה מארב או פשיטה. הלחימה נגד צבא סדיר, היתה דבר שונה לחלוטין. המעבר מתנאי מחלת לתנאי צבא סדיר, חייב הסתגלות ללחימה באויב שמהותו שונה ואמצעי הלחימה שלו שונים, ומטרות הלחימה אף הן שונות. עצם השימוש בכוח, היה עתה שונה.

השימוש בכוח, כוונתו, היתה עכשיו לא רק למנוע הצלחה מהאויב, אלא בעיקר להצליח בהשגת עליונות בשדה הקרב ע"י הכתבת תנאים והכרעה. אפקט הכוח בצבא סדיר, הוא יצירת עליונות והכרעה ע"י התקפה ובנסיבות של הגנה שליטה בשטח הפקר, מיתקפות נגד ומעבר להתקפה.

החי"ל במלחה"ע השנייה

לחימה ממושכת מחייבת פיקוד מתאים ליחידות, ויכולת להתקיים בתנאי שדה, תקופה ממושכת ללא אבדן כושר וכוננות. הלחימה אינה נפסקת לאחר המגע עם האויב, אלא הינה סידרה של מגעים הנמשכים ובאים בזה אחר זה.

תנאים אלה חייבו צינור פיקודי, מבנה־מטה ועבודת־מטה, והכנות לקראת לחימה. הנהגת שליטה תוך הלחימה ולאחריה, וכן כל הדרוש לסיוע אש, יבשתית ואווירית, הסיוע הלוגיסטי דרוש היה למען הכוח כדי שיחיה, יתקיים וילחם בכל שטח, בכל תנאי אקלים וראות, ונגד כל התנגדות אויב ויוכל להשיג הכרעה למרות ההפרעות של כל אלה יחד או בנפרד.

חמש שש שנות הנסיון שלנו בצבא הבריטי והלקח שספגנו שם מאחרים, הם נכס שעשה את שלו להטות את המאזניים לטובתנו במלחמת השיחרור.

הקורסים הרבים שבהם השתתף מיטב כוח האדם של הבריגדה, ושל יחידות עבריות אחרות, וכן אנשינו ששירתו בחיל האוויר הבריטי, הרחיבו את מבועי הידע ושיכולנו לינוק מהם לאחר מכן, בבואנו להקים את צבאנו העצמאי. כן קלטנו והטמענו בנו את מיטב הנסיון מכל זירות מלחמת העולם השנייה.

השליחות בוצעה בשלמותה. ארבע המטרות הושגו. אכן, חסרון אחד היה לנו. לא עשינו כמעט דבר במלאכת הכתיבה. בחרנו לנו את הדרך המעשית של „בהשקט ובבטחה“. הנחנו שהתוצאות ידברו בעד עצמן. והלא הן חרותות במעשיהם של שלושים אלף מתנדבי הישוב העברי לצבא הבריטי בימי מחלמת העולם השנייה.

3. As a young girl, Bronka Kilwanski was active in the Bialistok Ghetto underground, and was also a close friend of Mordchai Tenenbaum — Tamarof, the commander of the Bialistok Getto Uprising.

The testimony of Bronka Kilwanski brings to life the personality of the commander in his public well as his private life. We publish this article as one in a series of essays dedicated to the major Jewish fighters during the war.

The author also tells about her underground activity as a liaison officer between the partisans and the gentile population of Bialistok.

The Jewish Brigade, by Haim Laskow.

General Haim Laskow, a former Chief of Staff of Zahal, draws an outline of the foundation and aims of the Jewish Brigade, which served as a Jewish unit with the British Army during the Second World War.

The part of the Jews in the general underground in France,

by Lucien Steinberg

Lucien Steinberg, a historian and member of the staff of the Jewish Documentation Center in Paris, attempts to portray the part the Jews played in the French anti-Nazi underground movement.

Steinberg argues that besides Jewish regular soldiers in the French Army, there were also many Jewish volunteers who were immigrants or strangers in France.

The Jews began their anti-Nazi activities even as prisoners in the P.O.W. camps (Stalags). We find many in all the branches of the underground and fighters movement. Most of the Jewish fighters joined the general French units and only a minority among them founded separate Jewish groups. The author describes the activities of these groups and the role played by individual Jews.

A special chapter in the history of Jewish resistance was written by the Algerian Jews who participated widely in the taking over of Algeria from the Vichy forces.

The Nazis' Preparations for annihilation of Communists, Jews and parts of the civilian population close to the attack on the Soviet Union ("Operation Barbarossa") by Dr. Marc Dworzecki.

Dr. Marc Dworzecki, a well-known author and lecturer at Bar-Ilan University, gives an account of the methods the Nazis used to break down and murder communists, Jews and parts of the population (by special units), right from the onset of their invasion of the U.S.S.R.